Eiropas Parlaments
2024-2029

PIEŅEMTIE TEKSTI

P10_TA(2025)0149

Atmežošanas regula – to valstu saraksts, kurās ir zems vai augsts risks

Eiropas Parlamenta 2025. gada 9. jūlija rezolūcija par Komisijas 2025. gada 22. maija Īstenošanas regulu (ES) 2025/1093, ar ko nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/1115 piemērošanas noteikumus par to valstu sarakstu, kurās ir zems vai augsts risks, ka tajās ražo attiecīgās pirmpreces, attiecībā uz kurām attiecīgie izstrādājumi neatbilst 3. panta a) punktam (2025/2739(RSP))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 22. maija Īstenošanas regulu (ES) 2025/1093, ar ko nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/1115 piemērošanas noteikumus par to valstu sarakstu, kurās ir zems vai augsts risks, ka tajās ražo attiecīgās pirmpreces, attiecībā uz kurām attiecīgie izstrādājumi neatbilst 3. panta a) punktam[1],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 31. maija Regulu (ES) 2023/1115, ar ko paredz noteikumus par to, kā Savienības tirgū darīt pieejamas un kā eksportēt no Savienības konkrētas ar atmežošanu un meža degradāciju saistītas pirmpreces un izstrādājumus, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 995/2010[2], un it sevišķi tās 29. panta 2. punktu,

– ņemot vērā 11. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulā (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu[3],

---

1 OV L, 2025/1093, 23.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1093/oj.
2 OV L 150, 9.6.2023., 206. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.
3 OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.

– ņemot vērā Reglamenta 115. panta 2. un 3. punktu,

– ņemot vērā Vides, klimata un pārtikas nekaitīguma komitejas rezolūcijas priekšlikumu,

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2024. gada 14. novembra plenārsēdes balsojumu par regulu, ar ko groza Regulu (ES) 2023/1115 attiecībā uz noteikumiem par piemērošanas datumu,

Bažas par datu kvalitāti un metodikas pamatīgumu

A. tā kā ierosinātā valstu riska kategorizācija saskaņā ar Regulu (ES) 2023/1115 precīzi neatspoguļo pašreizējo situāciju attiecīgajās valstīs, jo ir balstīta uz novecojušiem datiem un neietver visus attiecīgos un pieejamos riska rādītājus;

B. tā kā Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2025/1093 precīzi neatspoguļo reālo situāciju attiecīgajās valstīs, jo tajā nav ņemti vērā galvenie reālās pasaules faktori, jo īpaši pašreizējā zemes izmantošanas dinamika un mežu degradācija; tā kā, atzīstot degradāciju par riska faktoru, dažas dalībvalstis tiktu iedalītas augstākā riska kategorijās, tādējādi apšaubot pieņēmumu, ka piegādes ķēdes Savienībā automātiski ir zema riska pakāpe[1];

C. tā kā galvenie notikumi pārvaldības, atmežošanas tendenču un izpildes mehānismu jomā, kas notikuši kopš 2020. gada 31. decembra, kas ir Regulas (ES) 2023/1115 2. pantā minētais beigu datums, metodoloģijā nav pienācīgi atspoguļoti;

D. tā kā riska kategorizācijai izmantotie dati galvenokārt ir iegūti no Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas veiktā Globālā meža resursu novērtējuma, un jaunākie pilna cikla valstu iesniegumi ir iesniegti pirms 2020. gada, un tāpēc šādi dati pietiekami vai atbilstīgi neatspoguļo nesenos valstu centienus novērst atmežošanu, atjaunināto zemes izmantošanas politiku, reāllaika satelītnovērošanas uzlabojumus un jaunākās atmežošanas tendences vairākās valstīs[2];

E. tā kā valstu riska kategorizācijas metodikai trūkst pārredzamības attiecībā uz to, kā tiek svērti dažādi riska faktori, un tā neņem vērā reģionālās atšķirības valstīs; tā kā tas rada nopietnas bažas par klasifikācijas metodikas atbilstību un ticamību;

F. tā kā valstu riska kategorizācijas metodika ir kļūdaina, jo tā galvenokārt koncentrējas uz kopējiem vēsturiskajiem atmežošanas rādītājiem, un šī pieeja neņem vērā atmežošanas riska daudzdimensionālo raksturu, neņemot vērā visus Regulas (ES)

---

1 https://www.eea.europa.eu/publications/how-are-european-forest/how-are-european-forest-ecosystems-doing.

2 https://www.fao.org/forest-resources-assessment/en.

2023/1115 29. pantā noteiktos rādītājus;

G. tā kā Regulā (ES) 2023/1115 noteiktās pašreizējās metodikas pamatā esošā pieeja nenodrošina pietiekamu elastību, lai veiktu savlaicīgus atjauninājumus, tādējādi radot ievērojamu tirgus nenoteiktību un potenciālu svārstīgumu;

H. tā kā bez skaidri definēta regulāras un pārredzamas atkārtotas novērtēšanas mehānisma valstu klasifikācija riska kategorijās kļūst neatbilstīga mainīgajiem apstākļiem, tādējādi apdraudot gan Regulas (ES) 2023/1115 efektivitāti, gan pasaules preču tirgu darbību;

I. tā kā skaidru pieeju trūkums, kā valstis varētu mainīt savu riska kategoriju, panākot uzskatāmu progresu, mazina Regulas (ES) 2023/1115 kā pozitīva stimulējoša mehānisma nozīmi un ierobežo tās potenciālu veicināt ilgtspējīgu pārveidi uz vietas;

Pirmās riska kategorijas valstu ("zema riska kategorijas") problēmu analīze

J. tā kā Regulas (ES) 2023/1115 29. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētās zema riska kategorijas noteikšanai izmantotajā kritērijā par neto meža platības zudumu laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ņem vērā kopējo meža platības zudumu, nevis atmežošanu, kā tā šauri definēta minētajā regulā, tādējādi iekļaujot apgabalus, kuros notiek īslaicīgas meža platības izmaiņas vai meža apsaimniekošana, kas nav saistīta ar zemes izmantojuma maiņu, kas mazina metodisko konsekvenci un juridisko noteiktību;

K. tā kā valstu riska kategorizācijas metodikā ir noteikts relatīvs slieksnis — 0,2 % eža platības samazināšanās gadā un absolūtais slieksnis — 70 000 hektāru meža platības samazināšanās gadā, nesniedzot skaidru pamatojumu šīm konkrētajām vērtībām; tā kā ir jāatzīmē, ka dažas valstis ar augstu atmežošanas līmeni, piemēram, Amerikas Savienotās Valstis, atrodas tieši zem absolūtā sliekšņa, radot šaubas par izvēlēto kritēriju objektivitāti un stabilitāti;

L. tā kā atmežošanas riska novērtējumam, kas balstīts uz attiecīgo preču audzēšanai izmantoto aramzemes platību paplašināšanos, kā definēts Regulas (ES) 2023/1115 2. panta 1. punktā, un lopkopības un koksnes ražošanas apjomu, trūkst precizitātes; tā kā kopējās koksnes produkcijas kā atmežošanas riska rādītāja iekļaušana ir metodoloģiski apšaubāma, jo tā sajauc likumīgas mežsaimniecības darbības ar atmežošanu, ko izraisa zemes izmantošanas maiņa;

Granularitātes un kontekstualizēšanas trūkums

M. tā kā pašreizējā sistēma, kurā ir tikai trīs riska kategorijas, nav pietiekama, lai pienācīgi nošķirtu valstis ar ļoti atšķirīgiem atmežošanas riska līmeņiem;

N. tā kā niansētas pieejas trūkums varētu mazināt mērķorientētāku valdību motivāciju veikt turpmākus pasākumus, jo tas faktiski soda par progresu un neatzīst jēgpilnus centienus apkarot atmežošanu;

O. tā kā Komisijai būtu jānovērš pašreizējās trīspusējās klasifikācijas sistēmas metodiskie trūkumi, apsverot ceturtās riska kategorijas — "nenozīmīgs risks" — ieviešanu, lai atspoguļotu realitāti, ka noteiktās valstīs vai reģionos atmežošanas vai meža degradācijas risks ir faktiski nenozīmīgs, pateicoties stingriem tiesiskajiem regulējumiem, zemai zemes izmantošanas maiņas dinamikai un ilgtspējīgai zemes apsaimniekošanas praksei;

P. tā kā pašreizējā sistēma riskē pārāk vienkāršot atmežošanas risku, piešķirot statusu valstīm, pamatojoties uz novecojušiem datiem vai valstu vidējiem rādītājiem, kas varētu radīt maldīgu drošības sajūtu un potenciāli mazināt pienācīgas rūpības pienākumu attiecībā uz ražojumiem no izcelsmes apgabaliem, kuros turpinās nelikumīga atmežošana;

Q. tā kā, lai gan pašreizējie dati liecina par lokālu atmežošanas pieaugumu dažos pasaules reģionos, šādi notikumi liecina par vajadzību veikt detalizētu, konkrētiem reģioniem pielāgotu uzraudzību, nevis statisku valstu riska klasifikāciju, kas rada risku nepareizi raksturot vispārējo tendenci un ignorēt reģionālo progresu vai atpalicību;

R. tā kā ticami un ilgtermiņa pētījumi, piemēram, "Amazones baseina atmežošana — pagātne, tagadne un nākotne”[1] ko 2023. gadā publicēja *Amazon Network of Georeferenced Socio-Environmental Information*, parāda atmežošanas dinamikas sarežģītību un mainīgumu, ko nosaka politiskie cikli, izpildes līmeņi un vietējie sociālekonomiskie apstākļi, un tādēļ atbalsta vajadzību pēc adaptīvākas, kontekstualizētākas pieejas, nevis stingriem valstu kritērijiem;

S. tā kā pašreizējā riska klasifikācijas modelī nav ņemta vērā pasaules preču tirgu nepastāvība, kur cenu svārstības, tirdzniecības dinamika un pieprasījuma izmaiņas var strauji mainīt atmežošanas spiedienu;

T. tā kā riska klasifikācijai būtu jāļauj arī izveidot regulētu kompensācijas mehānismu, kas piemērojams tikai ārpus primārajām teritorijām vai teritorijām ar augstu bioloģisko daudzveidību;

Bažas par taisnīgumu, leģitimitāti un globālo iesaisti

U. tā kā pašreizējā valstu salīdzinošās novērtēšanas sistēma var atturēt valstis, kas ražo attiecīgās preces, no sadarbības un datu apmaiņas,

---

1 https://infoamazonia.org/wp-content/uploads/2023/03/DEFORESTACION-AMAZONIA-2025_21032023.pdf.

jo īpaši, ja tās uzskata, ka valstu riska kategorizācija ir negodīga vai politiski motivēta; tā kā savstarpējas uzticēšanās un iesaistes veicināšanai ir vajadzīga taisnīga, uz pierādījumiem balstīta un sadarbīga pieeja, kas veicina pārredzamību un pārskatatbildību, nevis nosodošu apzīmēšanu;

V. tā kā vides un pilsoniskās sabiedrības organizācijas no valstīm, kas ražo attiecīgās preces, ir paudušas bažas par iekļaujošas apspriešanās trūkumu valstu salīdzinošās novērtēšanas sistēmas izstrādē, uzsverot tādu līdzdalības procesu nozīmi, kuros iesaistītas pirmiedzīvotāju kopienas, vietējās ieinteresētās personas un reģionālās iestādes;

1. uzskata, ka Īstenošanas regula (ES) 2025/1093 pārsniedz Regulā (ES) 2023/1115 paredzētās īstenošanas pilnvaras;

2. aicina Komisiju atsaukt Īstenošanas regulu (ES) 2025/1093;

3. aicina Komisiju pārskatīt valstu salīdzinošās novērtēšanas sistēmu, lai nodrošinātu, ka tā ir balstīta uz aktuāliem datiem, ļauj veikt reģionālu diferenciāciju un ietver pārredzamu riska rādītāju svēršanu;

4. mudina Komisiju izveidot skaidras, laika ziņā ierobežotas un pārredzamas procedūras, lai, pamatojoties uz izmērāmiem panākumiem un atjauninātiem zinātniskiem datiem, regulāri pārskatītu valstu riska kategorizāciju;

5. uzsver, cik svarīgi ir iesaistīt valstis, kas ražo attiecīgās preces, un ieinteresētās personas, izmantojot iekļaujošus un līdzdalības procesus, un sniegt atbalstu mežu pārvaldības reformām un izsekojamības sistēmām;

6. aicina veikt papildu pasākumus, piemēram, mežsaimniecības partnerības, tehnisko palīdzību un godīgas tirdzniecības stimulus, lai papildinātu salīdzinošās novērtēšanas procesu un veicinātu ilgtspējīgu pārveidi izejvielu ražošanas reģionos;

7. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.